

Nytt standar till Livregementets husarer (K 3) spikades den 17 sept. 2021 på Armémuseum

Bild på det nya standaret

Bild: Heraldisk konstnär Henrik Dahlström/Riksarkivet 2020.

Det gamla standaret från 1957

Modellritning för Livregementets husarers nya
standar

Utformningen har utförts med den av H.M. Konungen antagna och nu gällande konstnärliga gestaltningen av det stora riksvapnet utförd av Henrik Dahlström. Dahlström har därtill valt en modern mycket stram formgivning av de tre kronorna i standarets hörn vilket harmonierar väl med riksvapnets hårt stiliserade vapensköld. Segernamnen är utförda i typsnittet Futura vilket med hög sannolikhet kommer att bli trendsättande vid framtida anskaffningar av fälttecken med segernamn. Kompositionen är i sin helhet utformad för att ge standaret ett samtida men också i hög grad ett tidlöst formspråk.

Det gamla standaret överlämnades 1957-06-14 av H.M. Konung Gustaf VI Adolf på regementets kaserngård i Skövde. Standaret var ritat av Brita Grep och handbroderat i intarsia av Libraria.

Ytterligare fyra segernamn har av traditionsskäl tillförts det nya standaret jämfört med det gamla: Oldendorf 1633, Pultusk 1703, Punitz 1704 och Svensksund 1790.

Ett levande kulturarv och ett unikt konsthantverk – spikning av Livregementets husarers nya standar skedde under högtidliga former på Armémuseum den 17 september 2021

Med på plats var regementschefen Ola Barvér och utvalda representanter för olika kategorier från förbandet. Konstnären bakom den nya standaren är Henrik Dahlström. Konstbrodöserna som huvudsakligen har broderat är Ea Montelius och Viola Edin. Dessutom har Katarina Öberg, Anna Eriksson, Jenny Hillevi Larsson och Marie-Louise Sjöblom medverkat. Det handbroderade resultatet är ett unikt konsthantverk i världsklass.

Fälttecken är samlingsbenämningen på ett officiellt tecken, som i ceremoniella sammanhang förs framför ett förband. Fälttecknet är ännu i dag förbandets främsta symbol och ett tecken på sambandet mellan olika generationer vid förbandet och ska påminna om sambandet mellan förband, bygd och minnet av tidigare fältslag. Tännlikorna, korta mässingsspikar, som fäster standaret vid stängen, är då till viss del halvt islagna för att deltagarna ska kunna slå i var sin tännlika under högtidliga former.

Att spika ett förbands eller regementes fälttecken på en fana eller ett standar är en försvarstradition som går tillbaka till 1600-talet. Fanduken levererades då till förbandet, där chefen på plats under högtidliga former spikade på duken på fälttecknets stång. Traditionen återupptogs i modern tid av Statens försvarshistoriska museer (SFHM) 2007 när kommandotecknet överlämnades till chefen för Nordic Battle Group (inom EU), som för övrigt är Sveriges nuvarande arméchef. Ceremonin blev så uppskattad, att spikningen av fälttecken numera är en etablerad tradition som föregår det högtidliga överlämnandet på förbandet, som normalt sker under medverkan av H.M. Konungen.

Att ta fram ett standar som detta med så många detaljerade motiv på åt- och framsidan är en lång, och med tanke på broderierna och arbetsinsatsen, dyrbar process. Standaret ska förhoppningsvis hålla i många decennier. Det gamla har nämligen varit i bruk i hela 64 år! För att inte utsätta standaret för onödigt slitage brukar förbanden vid dåligt väder i stället ett standar i ett enklare utförande.

Processen börjar med att förbandet anmäler behovet av ett nytt fälttecken till Högkvarteret som efter beslut uppdrar åt Försvarets traditionsnämnd att tillsammans med berört förband och en heraldisk konstnär ta fram en standarritning. Standarritningen godkänns därefter av Högkvarteret. Slutligen får Armémuseum i uppdrag att tillverka fälttecknet vilket i detta fall skett med Handarbetets Vänners (HV) ateljé som underleverantör.

Länkar till dessa och även andra publikationer som rör traditioner finns på Försvarets traditionsnämnds webbsida: <https://www.sfhm.se/verksamhet/forsvarets-traditionsnamnd/>

Där kan du läsa mer om Försvarets traditionsnämnd, som är en del av Statens försvarshistoriska museer, och om fälttecken och andra traditioner inom försvaret.

Följande länk visar många av de tidigare spikningarna av fälttecken:

<https://www.sfhm.se/verksamhet/forsvarets-traditionsnamnd/falttecken/>

Reglementshänvisningar:

- Reglemente R PARAD 1 Stats- och förbandsvisa ceremonier
- Reglemente R PARAD 2 Flaggor, fälttecken och heraldik. Där finns också bestämmelser för högtidligt överlämnande av ett nytt fälttecken.

Beskrivning av arbetet med framtagandet

Standaret har det stora riksvapnet utan mantel centrerat. Segernamn är placerade vågrätt över och under riksvapnet. I varje hörn är tre öppna gula kronor ställda två och en. Montering med gul frans.

Teknik och utförande

Bottentyget är av sidenkypert och broderitråden är av silke. Mönstret har förts över med textiltryck på det vita bottentyget och på de gula och blå applikationerna.

Standaret består av två tyglager, motivet har broderats på standarets åt- och frånsida i två olika broderiramar. Stora riksvapnets blå partier är applicerade med tyg liksom kronans gula bas. Tunna plattsömmar döljer kanterna. I övrigt är standaret broderat med schattersöm och plattsöm och består enbart av stygn.

Standaret har monterats för hand med ett lager frans mellan åt- och frånsidan. Standaret är märkt med symbolen för HV ateljé, brodösernas initialer samt årtal. Arbetstiden är ca. 2 500 timmar och arbetet utfördes mellan juni 2020 och augusti 2021.

Segernamnet Lund 1676 är under kunglig krona (visande att Konungen personligen förde befälet över förbandet under slaget).

Standarspetsen är försedd med Konungens krönte namnchiffer. På stångens *doppsko* är "Livregementets Husarers standar tilldelades 2022" graverat.

Standardduken är (liksom *dragonduk*) fäst i stången med tre rader tännlikor med 3,5 cm avstånd. Fan- och kommandoteckenduk fästs med en rad tännlikor med 4 resp. 3,5 cm avstånd.

I motsats till en fana, som ovanför duken har ett fanband (kravatt) i blått och gult fäst runt stången, har standaret en *kordong* med flätat blått silke och guld samt i de två ytterändarna tofsar av blått silke och guldbuljonger.

Lång process

Innan det går att börja med sömnaden måste sidentyget krympas. Detta görs genom att det blötläggs varvid även överflödig färg försvinner, vilket gör det möjligt att föra fälttecknet även när det regnar. Efter sköljningen får sidentyget ligga plant för att torka.

Standarritningen finns i två versioner, en i färg och en linjeritning. Linjeritningen levereras som en bildfil och förs över till en tryckram, skala 1:1, varefter linjeritningen trycks på sidentyget i en svag färg. Bottentygerna trycks liksom de blå och gula applikationerna. Det är viktigt att kypertlinjen (den vävda diagonalen i tyget) går åt samma håll på bottentyget och på de gula och blå applikationerna. Kypertlinjen ska gå mot standarspetsen.

Standarets åt- och frånsida broderas i varsin sybåge och är identiska, samma motiv broderas två gånger. Bottentygerna fästs och spänns ut i sybågarna och därefter kan broderiet påbörjas. Broderierna utförs med en rät- och en avigsida. Stora motiv som skall appliceras klipps ut och läggs ut på bottentyget varefter de sys fast för hand. Applikationernas kanter döljs med en tät plattsöm som bildar en kontur. Plattsömmar har även använts dekorativt som i den stora kronan.

Stora delar av broderierna är utförda i schattersöm som består av olika långa stygn för att bilda en yta där stygnriktningen anpassas efter motivet.

När åt- och frånsidan är färdigbroderade tas de ur sybågen och spänns upp på en skiva. Delarna fuktas med vatten och får torka till sin rätta form. Därefter läggs delarna ihop och standaret fällas med frans och fästs vid stängen med tännlikor, en kort mässingsspik med stort buktigt huvud.

Några bilder från spikningen på Armémuseum

Platsvärden, chefen för Armémuseum Stefan Lundblad hälsar välkommen

Två av brodöserna (Ea och Viola)

Regementschefen Ola Barvér slår i första tännlikan

Konstnären Henrik Dahlström

Regementets igenkänningssignal blåses

Hovtrumpetare Olle Hermansen

Maria Skans berättar om hur
tillverkningen gått till

Standaret beundras efter ceremonin

Några bilder från tillverkningen i Handarbetets Vänners ateljé

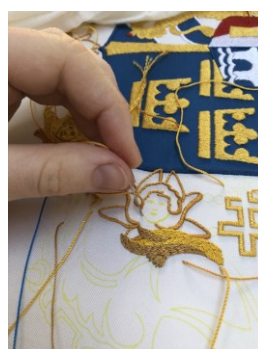
När mönstret har tryckts på bottenytan spänns det
in i broderibågen.

Sköldens blå partier appliceras med tyg.

Skölden broderas med schattersöm och plattsöm
på den blå applikationen.

Ea broderar fränsidan i den ena broderibågen

Viola broderar åtsidan i den andra broderibågen

Mindre motiv helbroderas med en tunnare tråd.

Katarina broderar på mittenpartiet. Standaret skyddas hela tiden med skyngen.

Ea arbetar med en hand över och en hand under tyget.
Lejonerna är helt broderade med stygn

När allt är broderat våtspänns båda delarna för att bli släta.

Standarets båda sidor läggs ihop inför monterings sista moment.

Katarina monterar standaret med en gul frans mellan båda sidor.

Ea, Katarina, Viola och Anna som har broderat.